

*Człowiek żyje tak długo,
jak długo trwa pamięć o nim
– w ludzkich myślach i sercach*

Lekarze białostoccy

w okresach: międzywojennym i powojennym

W okresie międzywojennym liczba lekarzy w Polsce była jedną z najniższych w Europie. Wskaźnik w roku 1938 wynosił tylko 3,7 lekarzy na 10 tys. ludności. W woj. białostockim kształtował się na poziomie 2,3. W roku 1937 w 107-tysięcznym Białymstoku (Żydzi stanowili 42 proc.) mieszkało 97 lekarzy, w tym znaczna część wyznania mojżeszowego.

W końcu XIX w. Białystok – miasto dotychczas małe i prowincjonalne, rodowa siedziba Branickich – zaczął przekształcać się w ośrodek przemysłowy. Powstawały liczne zakłady, głównie włókiennicze, a oddana w 1862 r. do użytku Magistrała Kolei Warszawsko-Petersburskiej łączyła miasto z ośrodkami przemysłowymi w Rosji. Te czynniki wpłynęły na rozwój Białegostoku, a przez to na jego większą aktywizację. Napływ ludności wymusił potrzebę lepszej organizacji opieki medycznej. W Białymstoku zaczęli osiedlać się liczni lekarze, którzy podejmowali pracę zarówno w sektorach: państwowym, samorządowym, jak i prywatnym. Państwową i samorządową służbę zdrowia określano jako publiczną.

Wzrastająca liczba lekarzy i konieczność podnoszenia przez nich kwalifikacji skłaniały środowisko do zrzeszania się w organizacje i towarzystwa medyczne. Pierwszą organizacją, skupiającą lekarzy białostockich, nauczycieli i działaczy społecznych oraz oświatowych, było Polskie Towarzystwo Walki ze Zwyczajnością Rasy. Powstało w 1922 roku, ale już rok później przekształcono je w Towarzystwo Eugeniczne. Inicjatorem powołania towarzystwa i

W Y K A Z
LEKARZY ZAMIESZKAŁYCH W BIAŁYMSTOKU
wydany przez Związek Lekarzy P. P. Obwodu Białostockiego.

1937r.

Nr.	Nazwisko i imię	Specjalność	Miejsce zamieszkania	Nr. telefonu
1	Dr. ABRAMSKI Mieczysław	chirurg	Szpital Sw. Rocha	15-07
2	ADAMOWICZ Adolf	choroby wener. i skórne (Rentgen)	Marszałka Piłsudskiego 17	6-40
3	ANDRZEJSKI Sergiusz	chirurg	Br. Pierackiego 4	7-77
4	BELDOWSKI Stanisław	choroby płucne i wewnętrzne	Mickiewicza 11	10-12
5	BIALOWA Irena	choroby dziecięce	Sw. Rocha 2	9-48
6	BOMASZ Włodzimierz	choroby wewnętrzne	Marszałka Piłsudskiego 51	3-46
7	BOMASZOWA Leja	choroby kobiece i akuszer.	Marszałka Piłsudskiego 51	6-46
8	BRODOWICZ Zygmunt	hygienista (Nacz. Wojew. Urz. Zdr.)	Choroszcz	—
9	BRÜHL Mikołaj	choroby wewnętrzne i kobiece	Br. Pierackiego 27	17-92
10	CZARNA Sima	choroby wewnętrzne i dziecięce	Giełdowa 4	—
11	DERESZ Stanisław	psychiatra, Dyr. Szpit. w Choroszczy	Choroszcz	—
12	DLUGACZ Salomon	choroby kobiece i akuszerja	Marszałka Piłsudskiego 17	7-88
13	EINHORN Fanny	choroby dziecięce	Kupiecka 17	16-45
14	FIEDOROWICZ Konrad	chirurg, Dyrektor Szpit. Sw. Rocha	Marszałka Piłsudskiego 26	11-26
15	PINKIELSZTEJN Gierasim	chor. wewn. (serca i przem. mater.)	Marszałka Piłsudskiego 1	14-01
16	FRYSZMAN Wiktor	chor. wewnętrzne (żołądka i kiszki)	Sienkiewicza 38	10-55
17	GAWZE Jakób	choroby uszu, gardła i nosa	Rynek-Kościuszki 7	5-54
18	GINZBURG Karol	choroby kobiece i akuszerja	Sw. Rocha 1	5-39
19	GOGOLEWSKI Władysław	choroby wewnętrzne	Br. Pierackiego 2	15-47
20	GRUSZKIEWICZ Mieczysław	choroby wewnętrzne i akuszerja	Marszałka Piłsudskiego 35	7-50
21	GRYNBERG N.	choroby wewnętrzne i nerwowe	Kilińskiego 15	1-18
22	GUREWICZ Mojżesz	choroby wewnętrzne	Marszałka Piłsudskiego 16	8-92
23	HANKIEWICZ Afanazy	choroby wewnętrzne	Sienkiewicza 651	5-75
24	INDENBOM Anna	choroby wewnętrzne	Białostockańska 32	—
25	KACNELSON Morduch	choroby weneryczne i skórne	Kilińskiego 8	9-61
26	KAGAN Dawid	choroby dziecięce i wewnętrzne	Zamenhofa 25	5-50
27	KAHAN Abram	choroby wewnętrzne i dziecięce	Sienkiewicza 29	5-92
28	KANEL Mojżesz	choroby wener. i skórne (Rentgen)	Sienkiewicza 37	5-95
29	KANEL Dwejra	okulistka	Sienkiewicza 57	5-95
30	KAPLAN Awadisuz	chor. wewn., Nacz. lek. Szpit. Zyd.	Br. Pierackiego 15	1-50
31	KARWOWSKI Czesław	bakterjolog	Br. Pierackiego 18	11-70
32	KENIG Albert	urolog (choroby nerek i pęcherza)	Kilińskiego 15	15-91
33	KERSZMAN Józef	okulista	Sienkiewicza 11	17-88
34	KLEJN Jerzy	choroby wewnętrzne	Mickiewicza 15a	16-65
35	KLEMENTYNOWSKI N.	chirurg	Sienkiewicza 59	5-69
36	KLEJNERMAN E.	choroby wewnętrzne i kobiece	Br. Pierackiego 27	17-92
37	KORCZYŃSKI Piotr	choroby kobiece i akuszerja	Al. Woj. Kościalskiego 36	—
38	KOWALSKI Henryk	choroby wewnętrzne i kobiece	Grunwaldzka 31	7 51
39	KOZUBOWSKI Adam	choroby kobiece i akuszerja	Kilińskiego 2/a	9 14
40	KRACOWSKI Samuel	choroby wewnętrzne	Rynek-Kościuszki 29	9-22
41	KRAL Grzegorz	choroby wewnętrzne	Podziemia 72	—
42	KRAMARZ Joel	choroby wewnętrzne	Br. Pierackiego 15	2-43
43	KRYŃSKI Leon	choroby wener. i skórne (Rentgen)	Marszałka Piłsudskiego 35	5-67
44	LEWITT Józef	choroby wewnętrzne i płucne	Kilińskiego 16	3 57
45	LEWITT Kasielara	chirurg	Br. Pierackiego 50	17
46	LIPINSKI Stanisław	choroby wewnętrzne	Dąbrowskiego 50	2-74
47	LIPINSKA Maria	choroby dziecięce i kobiece	Dąbrowskiego 50	2-74
48	LANDESBERG Izak	choroby wewnętrzne (żołądka i jelit)	Marszałka Piłsudskiego 19	4-97
49	LUKACZEWSKI Hirsz	choroby nerwowe i wewnętrzne	Marszałka Piłsudskiego 17	9-11
50	MACHNIEWICZ Władysław	lekarz garnizonowy	Izba garnizonowa	—
51	MARCEWICZ Karol	chirurg i choroby wewnętrzne	Rynek-Kościuszki 5	6-30
52	MAZO Józef	choroby wewnętrzne i dziecięce	Rynek-Kościuszki 11	1-90
53	MIELNIK Bluma	choroby kobiece i akuszerja	Rynek-Kościuszki 7	8 72
54	NEUMAN Izidor	choroby weneryczne i skórne	Kilińskiego 9	6-08
55	NIEWIŃSKI Józef	choroby wewnętrzne	Kupiecka 1	8-14
56	NIEWIŃSKA Halina	choroby dziecięce	Kupiecka 1	8-14
57	NIEDZWIAŁOWSKI Kamil	choroby wewn. i kob. (lekarz powiat.)	Sw. Janki 26	10-96
58	PEREKŁADOWSKI Antoni	choroby wewnętrzne	Kraszewskiego 16	14-28
59	PINES Borys	okulista	Sienkiewicza 27	1-05
60	PRYLUCKI Naum	choroby wewnętrzne	Sienkiewicza 40	85
61	RABINOWICZ Chana	choroby wewnętrzne i płucne	Br. Pierackiego 4	8-94
62	RAJGRODZKI Aleksander	choroby uszu, nosa i gardła	Sienkiewicza 38	4-17
63	ROZBERG Stanisław	chirurg	Kilińskiego 8	6-16
64	ROZENTAL Salomon	chirurg	Sienkiewicza 39	1-22
65	RUBINSZTEJN Józef	choroby kobiece i akuszerja	Sienkiewicza 11	6-50
66	RYDER Karol	Naczelnik lekarz Ubezp. Społecznej	Sienkiewicza 53	10-11
67	SALMONOWICZ Stefan	bakterjolog	Płwna 16	3-70
68	SAWCZYC J.	choroby kobiece i akuszerja	Sienkiewicza 34/a	6-24
69	SCHMOLAK-WAHL Paula	choroby wewnętrzne i dziecięce	Rynek-Kościuszki 7	3-39
70	SEGAL-SZAPIRO Chana	choroby dziecięce	Sienkiewicza 12	6-41
71	SOKOŁOWSKI Dawid	choroby kobiece i akuszerja	Sienkiewicza 34	6-24
72	SOŁOCHUB Jan	choroby dziecięce i wewnętrzne	Kilińskiego 5	5 15
73	SYROTA Moryc	choroby nerwowe	Marszałka Piłsudskiego 94	17-75
74	SZACKI Mojżesz	choroby uszu, gardła i nosa	Kilińskiego 25	5-80
75	SZAFIRO-ARONOWSKA Lina	choroby kobiece i akuszerja	Kilińskiego 10	6-65
76	SZEMIOT Henryk	choroby kobiece i akuszerja	Szpital Sw. Rocha	1-42
77	SZAYKOWSKA Berta	choroby dziecięce	Masowiecka 7	4 45
78	SZTAJER Romuald	radiolog	Legionowa 2	10-71
79	SZYLMAN Sruł	choroby wewnętrzne	Legionowa 2	8 66
80	SZYLMAN Cypa	choroby kobiece i akuszerja	Legionowa 2	8 66
81	TOMASZEWICZ Jadwiga	choroby wewnętrzne	Kraszewskiego 6	14 28
82	TREJWISZ E.	chirurg	Sienkiewicza 14	4-48
83	TUCEWICZ Józef	choroby wewnętrzne	Waszyngtona 7	4-42
84	WAJNIK Henryk	choroby uszu, gardła i nosa	Kilińskiego 13	8-80
85	WAJSBERG Markus	choroby kobiece i akuszerja	Sienkiewicza 12	7-71
86	WAJNBERG Borys	choroby wewnętrzne	Marszałka Piłsudskiego 5	10-62
87	WALEWSKI Jan	choroby weneryczne i skórne	Sienkiewicza 14	6-78
88	WERBOŁOWNIK Henach	choroby żołądka i kiszki (Rentgen)	Marszałka Piłsudskiego 32	10 32
89	WILEŃSKI Jakób	choroby dziecięce	Polna 18	10 81
90	WOLAŃSKI Walenty	choroby wewnętrzne i kobiece	Br. Pierackiego 48	1-60
91	WRÓBLEWSKI Szczygany	choroby wewnętrzne	Czackiego 5	7-47
92	ZABŁOCKI Adam	radiolog, Lekarz Grodzki	Zwizki i Wigury 16	11-48
93	ZADWORZAŃSKI Chaim	choroby wewnętrzne i nerwowe	Sienkiewicza 39	9 89
94	ZELIGMAN Anna	bakterjolog	Kilińskiego 2/a	6-78
95	ZELMANS Nechoma	choroby dziecięce	Rynek-Kościuszki 32	11-80
96	ZYMAN Mojżesz	choroby wewnętrzne	Rynek-Kościuszki 13	6-39
97	ZANKIEWICZ Włodzimierz	choroby wewnętrzne	Br. Pierackiego 77	4-75

cd. na str. 20 ⇨

⇐ *cd. ze str. 20*

jego pierwszym prezesem był dr Jan Walewski.

W roku 1924 kilkunastu lekarzy, pracujących w mieście i na terenie województwa, powołało Polskie Zrzeszenie Lekarzy Województwa Białostockiego. Jego głównymi zadaniami były: dbałość o pogłębianie wiedzy i troska o etykę lekarską. Zrzeszenie skupiało większość medyków białostockich. Ponadto, istniały: Warszawsko-Białostocka Izba Lekarska oraz Związek Lekarzy Państwa Polskiego, które organizowały zatrudnianie lekarzy i reprezentowały środowisko medyczne. Polskie Zrzeszenie Lekarzy Województwa Białostockiego – w założeniu – miało skupiać całe środowisko medyczne województwa, ale w rzeczywistości należeli do niego głównie lekarze z Białegostoku. Na zebraniach (najczęściej comiesięcznych) wygłaszano referaty, przedstawiające własne osiągnięcia medyczne, w czym przodowali chirurdzy z dr. med. Konradem Fiedorowiczem na czele. Od 1928 roku wiele tych referatów było drukowanych, głównie w „Polskiej Gazecie Lekarskiej”.

Wybuch II wojny światowej przerwał działalność zrzeszenia. Nie powiodły się próby jego wznowienia po wojnie.

Prezentujemy zaledwie kilkanaście sylwetek z długiej listy lekarzy, którzy swą ofiarną pracą i postawą moralną zapisali się w historii białostockiej służby zdrowia. Biografie lekarzy są niekompletne, gdyż nie udało się nam dotrzeć do odpowiednich materiałów. Piszemy głównie o tych lekarzach, których los splótł się z Białymstokiem. Zabiegamy o to, aby pamiętać o nich nie zaginęła, przynajmniej w środowisku medyków. Poza nielicznymi wyjątkami, nie piszemy o lekarzach wyznania mojżeszowego. Nie udało się nam odnaleźć ich biografii, a przecież, jak wynika z posiadanych spisów pracowników służby zdrowia, Żydzi w okresie międzywojennym stanowili poważny odsetek lekarzy w naszym mieście.

W kolejnych numerach „Medyka Białostockiego” będziemy prezentować sylwetki białostockich lekarzy. Na początek Zygmunt Dunin-Siemaszko.

Zygmunt Dunin-Siemaszko

(1881 – 1937)

Urodził się na Wileńszczyźnie. Gimnazjum ukończył w Witebsku, a studia wyższe na Akademii Wojskowo-Lekarskiej w Petersburgu, gdzie w 1901 roku uzyskał dyplom lekarski. Studiując na Akademii, przygotowywał się do pracy w marynarce wojennej. Po zakończeniu studiów zrezygnował jednak z kariery wojskowej i wraz z żoną osiedlił się w Białymstoku.

Po wybuchu pierwszej wojny światowej powołany został do służby wojskowej. Początkowo mianowano go starszym lekarzem pułku artylerii, następnie powierzono mu stanowisko naczelnego lekarza pociągu sanitarnego.

W 1918 r. powrócił do Białegostoku, gdzie rozpoczął praktykę lekarską. Walcząc z epidemiami chorób zakaźnych, nękającymi mieszkańców Białegostoku, zaraził się tyfusem plamistym.

Po odzyskaniu wolności przez Białystok, 19 lutego 1918 r., niezwłocznie przystąpiono do organizacji Polskiego Czerwonego Krzyża. Powołano Zarząd, a dr. Z. Siemaszkę uczyniono jego pierwszym prezesem.

W październiku 1919 r., już w wolnej Polsce, ukonstytuowała się Rada Miejska. W jej skład weszło dwóch lekarzy: dr Zygmunt Dunin-Siemaszko i dr Bohdan Ostromecki. W tym samym roku dr Dunin-Siemaszko został powołany na stanowisko lekarza powiatowego na miasto i powiat biało-

stocki. Od roku 1923 pełnił już funkcję inspektora sanitarnego Białostockiego Urzędu Wojewódzkiego. Zajmował się rozwojem szpitalnictwa na terenie województwa i w dużej mierze przyczynił się do powstania Szpitala Psychiatrycznego w Choroszczy. Ponadto, przez wiele lat prowadził kursy szkoleniowe dla pielęgniarek.

W 1934 r. przeszedł na emeryturę, ale nadal pracował w Ubezpieczalni Społecznej w charakterze zastępcy lekarza naczelnego.

Poza pracą zawodową, dr Dunin-Siemaszko udzielał się społecznie. Był długoletnim radnym miasta Białegostoku, prezesem Zarządu Okręgu Polskiego Czerwonego Krzyża, prezesem Białostockiej Ochotniczej Straży Ogniowej, prezesem Związku Oficerów Rezerwy, członkiem Warszawsko-Białostockiej Izby Lekarskiej, członkiem Związku Lekarzy Państwa Polskiego oraz wielu innych organizacji.

We wrześniu 1935 r., z powodu pogarszającego się zdrowia, opuścił Białystok i zamieszkał w rodzowym majątku w powiecie postawskim na Wileńszczyźnie. Tam nadal zajmował się praktyką lekarską. Zmarł 17 listopada 1937 r.

Mieczysław Sopek

Dr n. med., były wieloletni pracownik Zakładu Anatomii Prawidłowej UMB.

Magdalena Szkudlarek

Dr n. med., adiunkt Zakładu Anatomii Prawidłowej UMB.